

Харевич А. С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДОЛАРИЗАЦІЇ

Представлено результати дослідження формування кредитного потенціалу банківської системи України в сучасних умовах, доведено суттєвий вплив доларизації на цей процес. Визначені чинники, що обумовлюють формування та реалізацію кредитного потенціалу банківської системи в умовах доларизації. Запропоновано модель взаємозалежності визначених чинників і кредитного потенціалу банківської системи.

Ключові слова: банківська система, кредитний потенціал, доларизація, фінансова доларизація, кредитні ресурси, депозити.

1. Вступ

Банківська система України розвивається в умовах загострення фінансово-економічної кризи, високого рівня ризику та невизначеності. Не зважаючи на негативні тенденції, що відбуваються у банківській системі, активи банків продовжують зростати протягом поточного року, якщо на 01.01.2014 р. вони становили 1278095 млн. грн., то до 01.09.2014 вони зросли до 1343477 млн. грн. або на 5,1 %; але збиток по системі банків станом на 1 вересня 2014 року вже становив 5,3 млрд. грн. [1, 2], що свідчить про проникнення кризи у банківську систему України. За таких умов з одного боку, важливо зберегти та надалі нарощувати кредитний потенціал банківської системи, оскільки від цього буде залежати спроможність економіки до відновлення та подальшого зростання. А з іншого боку, проблемою для банківської системи буде не тільки забезпечення належних умов формування кредитного потенціалу, а й його реалізація. На фоні поглиблення економічної кризи та ведення воєнних дій на сході України відбувається скорочення державного фінансування, до того ж погіршуються фінансові показники діяльності підприємств, що у сукупності призведе до звуження внутрішнього інвестиційного попиту [3].

За наданих обставин актуальності в сучасних умовах набуває дослідження умов та чинників формування та реалізації кредитного потенціалу банківської системи, що обумовлює необхідність їх виявлення та оцінювання впливу. При цьому особливої уваги потребують такі дві обставини, як девальвація національної валюти й прискорення інфляційних процесів, що в умовах зростання рівня

доларизації у 2014 р. до 40 %, значно підсилює фінансові та валютні ризики в банківській системі.

2. Аналіз літературних даних і постановка проблем

У наукових публікаціях проблеми формування кредитного потенціалу банків та банківської системи розглядаються достатньо активно, що пов'язано із надзвичайною актуальністю даного напрямку дослідження. Одним із аспектів цих досліджень є визначення чинників та оцінка їх впливу на формування кредитного потенціалу банківської системи та банків, зокрема. Дані аспекти відображені у наукових публікаціях вітчизняних учених, серед яких: Брутян К. С., Волохата В. Є., Гончар М. В., Єфіменко В. І., Карбівничий І. В., Кравець А. Ю., Леонов С. В., Маслова А. Ю., Павлюк С. М. [4–10] та ін. Авторами здебільшого приділялася увага дослідженню умов та чинників формування кредитного потенціалу банків, як суб'єктів банківської системи, але вони не охоплювали усіх можливих чинників формування кредитного потенціалу банківської системи, зокрема таких як вплив доларизації, що обумовлює необхідність проведення більш глибокого дослідження.

Одними із перших серед західних учених до проблематики фінансової доларизації звернулися А. Ізе (A. Ize), Е. Леві-Єяті (E. Levy-Yeyati), Дж. Де Ніколо (G. De Nicoló), які вказали на трансформацію валютного ризику у банківській системі, пов'язаного із деномінацією банківських депозитів і позик у іноземній валюті, в інший вид ризику — ризик дефолту, пов'язаний із загрозою втрати платоспроможності позичальників [12–14]. Проте саме ці аспекти впливу доларизації на

кредитний потенціал банківської системи України у вітчизняній науковій літературі практично не досліджені.

Мета статті — висвітлення результатів дослідження, спрямованого на виявлення комплексу чинників формування кредитного потенціалу України та оцінка їх впливу на кредитний потенціал вітчизняної банківської системи в умовах доларизації.

Досягнення поставленої мети здійснюється шляхом виконання таких послідовних задач:

1. Визначити спектр чинників, що впливають на кредитний потенціал банківської системи України.
2. Виявити взаємозв'язок цих чинників із кредитним потенціалом за допомогою методу кореляційно-регресійного аналізу.
3. Обґрунтувати можливі сценарії зміцнення кредитного потенціалу банківської системи України у світлі зниження рівня доларизації.

3. Результати дослідження чинників формування кредитного потенціалу банківської системи України

В Україні має місце низька ефективність кредитної політики банків, яка проявляється в недостатності кредитних ресурсів, їх частка у структурі капітальних інвестицій за перше півріччя 2014 р. трохи перевищила 10 %, в той час, коли у 2013 р. вона перевищувала 18 %. До того ж має місце висока вартість кредитних ресурсів, яка обумовлена високими процентними ставками, тому сформувався низький рівень кредитування господарюючих суб'єктів, яке не відповідає реальним потребам. За оцінками Міністерства економічного розвитку і торгівлі у консенсус-прогнозі серед найбільших ризиків у 2014–2015 р.р. визначені «нарощування негативних інфляційних очікувань населення» та «збереження низької кредитної активності комерційних банків» [15], що гальмує інвестиційні процеси в країні. Значна потреба реального сектору економіки у фінансових ресурсах в умовах погіршення інвестиційного клімату, внаслідок чого обсяг прямих іноземних інвестицій постійно скорочується (за січень-вересень 2014 року вони становили 1336,1 млн. грн., що на 16,3 % менше порівняно із аналогічним періодом 2013 р. [16]) обумовлює необхідність зміцнення кредитного потенціалу банківської системи та підвищення ефективності його використання.

Незважаючи на погіршення умов кредитної діяльності банків з початку року, обсяги кредитування як фізичних, так й юридичних осіб продовжували зростати й з початку 2014 року збільшилися на 7,8 та 12,6 %, відповідно, що є позитивним для забезпечення можливостей розвитку економіки країни й подолання кризової ситуації, але

вкрай недостатнім. У той же час через загострення політичної кризи з початку року, девальвації національної валюти та дестабілізації ситуації на валютному, фінансовому ринках знизилася довіра вкладників до банківської системи внаслідок чого у січні 2014 р. спостерігалось зниження обсягів депозитів більш як на 2 %, але потім депозитна активність вкладників зростала протягом лютого-квітня й сягнула 672157 млн. грн., але з травня 2014 р. намітилася тенденція щомісячного зниження обсягів депозитів й у липні обсяг депозитів на 2,5 % впав порівняно із квітнем 2014 р. За таких умов відбувається зменшення кредитного потенціалу банківської системи.

Ще одним негативним фактом стало зростання доларизації грошового обігу в Україні з початку поточного року. Рівень доларизації економіки України на сьогодні перевищує критичну межу у 30 % (у 2013 р. — 36,8 %, у 2014 р. — вже перевищив 40 %), що значно посилює уразливість фінансової та банківської системи у разі подальшої дестабілізації валютного ринку. Отже особливий вплив на діяльність банків, у тому числі щодо формування кредитних ресурсів та реалізації кредитного потенціалу, справляють інфляційні процеси та стан валютного ринку. Погіршення цінової ситуації та ситуації на валютному ринку вже призвели до посилення недовіри до національної валюти, підвищення залежності внутрішнього грошового обігу від зовнішнього ринку, зростання тіньового сектору економіки, зменшення емісійного доходу, підвищення вразливості національної грошово-кредитної політики, тінізації валютного ринку, що є негативним як для економіки, так й банківської системи.

Наслідками суттєвої девальвації гривні вже стали погіршення якості балансів банківських установ при знеціненні національної валюти, достатньо висока ймовірність посилення банківської кризи у зв'язку із розбіжністю структури активів та зобов'язань, а також із ймовірністю погіршення платоспроможності клієнтів, що отримували кредити у валюті, але генерували свої доходи на внутрішньому ринку. Отже, однією з проблем банківської системи є зниження платоспроможності позичальників, яка з урахуванням погіршення соціально-економічної ситуації все більш загострюється. Вже відмічається зростання простроченої заборгованості за кредитами, на 1 вересня 2014 року її частка у загальній сумі кредитів перевищила 11 %, в той час, коли на початку року вона становила 7,7 %, за таких умов зростатимуть фінансові та кредитні ризики банків, що негативно впливатиме на формування кредитного потенціалу банківської системи. Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента, який має становити не більше 25 %, у 2013–2014 р.р. мав тенденцію до зростання, наразі він становить 23,32 %, тобто наближається до критичного рівня.

У майбутньому розвиток банківської системи значно залежатиме від її кредитного потенціалу, що обумовлює необхідність виявлення та оцінювання комплексу чинників, що на нього впливають.

Реалізований кредитний потенціал банківської системи характеризується обсягом наданих кредитів, тому обираємо даний показник як функцію залежності від макроекономічних чинників та, враховуючи значний вплив процесів доларизації, чинників, пов'язаних із використанням іноземної валюти у процесі формування та реалізації кредитного потенціалу банківської системи. Модель за такого підходу матиме наступний вигляд:

$$K_6 = f(I, ЧЗА_i, РА_i, М_1, Н_i, ОРА, ЧО_{НБУ}, С, Г_d, МР, Д, ДВ_i, ДС_i, ДФ_i, ДЮ_i, СПБ, ВЗБ, П),$$

де K_6 — обсяг кредитів, наданих банками; I — рівень інфляції; $ЧЗА_i$ — чисті зовнішні активи в іноземній валюті; $РА_i$ — офіційні резервні активи в іноземній валюті; $Г_i$ — готівкові кошти в іноземній валюті; $М_1$ — переказні депозити в іноземній валюті; $ЦП_i$ — цінні папери в іноземній валюті; $Н_i$ — надходження іноземної валюти; $О$ — обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України; $ЧО_{НБУ}$ — частка операцій Національного банку в загальному обсязі міжбанківського валютного ринку; $С$ — сальдо валютних інтервенцій Національного банку України; $Г_d$ — офіційний курс гривні до долара США; $МР$ — обсяг міжнародних резервів; $Д$ — депозити в іноземній валюті; $ДВ_i$ — депозити в іноземній валюті на вимогу; $ДС_i$ — депозити в іноземній валюті строкові; $ДФ_i$ — депозити фізичних осіб в іноземній валюті; $ДЮ_i$ — депозити юридичних осіб в іноземній валюті; $СПБ$ — сальдо платіжного балансу; $ВЗБ$ — валовий зовнішній борг; $П$ — прямі іноземні інвестиції.

Відповідно до наведеної моделі було сформовано масив даних, який включає дані за 19 показниками: соціальними, економічними та фінансовими даними банківської діяльності за період 2007–2013 р.р. Він охоплює три фази розвитку фінансово-економічної ситуації та банківської системи: докризовий, кризовий та посткризовий, що дасть можливість отримати дані щодо впливу тих чи інших чинників з урахуванням їх змінності та вразливості. У процесі дослідження було використано метод багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу, який дозволив оцінити напрям та щільність зв'язку між досліджуваними явищами, а також отримати модель розвитку процесів.

За результатами кореляційного аналізу з використанням таблиці Чеддока [17] визначено напрям і тісноту зв'язку між досліджуваними чинниками та обсягом наданих кредитів, який характеризує

реалізований кредитний потенціал банківської системи (табл. 1). Відповідно до даних табл. 1 сильний прямий зв'язок спостерігається між обсягом наданих кредитів та обсягами переказних депозитів в іноземній валюті, надходження іноземної валюти, депозитів в іноземній валюті, депозитів в іноземній валюті на вимогу, депозитів фізичних осіб в іноземній валюті, депозитів юридичних осіб в іноземній валюті, валового зовнішнього боргу, коефіцієнт кореляції знаходиться у межах 0,866–0,899. Крім того прямий значний зв'язок виявлено між обсягом наданих кредитів та обсягами цінних паперів в іноземній валюті, офіційним курсом гривні до долара США, а зворотний значний зв'язок — між обсягами офіційних резервних активів в іноземній валюті, обсягом прямих іноземних інвестицій, темпами інфляції, обсягом міжнародних резервів, розміром сальдо поточного рахунку, обсягом прямих іноземних інвестицій, темпами інфляції. Отримані результати дозволяють зробити висновок, що реалізований кредитний потенціал банківської системи в умовах високого рівня доларизації здебільшого залежить від ресурсної бази, зокрема обсягів депозитів.

Таблиця 1

Напрямок та тіснота зв'язку між обсягом наданих кредитів та досліджуваними чинниками

Чинники	Коефіцієнт кореляції	Напрямок та сила впливу чиннику
Чисті зовнішні активи в іноземній валюті, млн. грн. (X_1)	0,624249	Прямий, значний
Офіційні резервні активи в іноземній валюті, млн. грн. (X_2)	-0,57243	Зворотний, значний
Готівкові кошти в іноземній валюті, млн. грн. на кінець періоду (X_3)	0,449106	Прямий, помірний
Переказні депозити в іноземній валюті, млн. грн. (X_4)	0,873809	Прямий, сильний
Цінні папери в іноземній валюті, млн. грн. (X_5)	0,533811	Прямий, значний
Надходження іноземної валюти, млн. дол. (X_6)	0,867839	Прямий, сильний
Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України, млн. дол. (X_7)	-0,03884	Зворотний, слабкий
Сальдо валютних інтервенцій Національного банку України (X_8)	0,21555	Прямий, слабкий
Офіційний курс гривні до долара США, середній за період, грн. (X_9)	0,672683	Прямий, значний
Обсяг міжнародних резервів, млн. дол. (X_9)	-0,54461	Зворотний, значний

Закінчення табл. 1

Таблиця 2

Чинники	Коефіцієнт кореляції	Напрямок та сила впливу чиннику
Депозити в іноземній валюті, млн. грн. (X ₁₀)	0,884461	Прямий, сильний
Депозити в іноземній валюті на вимогу, млн. грн. (X ₁₁)	0,85538	Прямий, сильний
Депозити в іноземній валюті строкові, млн. грн. (X ₁₂)	0,260701	Прямий, слабкий
Депозити фізичних осіб в іноземній валюті, млн. грн. (X ₁₃)	0,866314	Прямий, сильний
Депозити юридичних осіб в іноземній валюті, млн. грн. (X ₁₄)	0,899628	Прямий, сильний
Сальдо поточного рахунку, млн. дол. (X ₁₅)	-0,59507	Зворотний, значний
Валовий зовнішній борг, млрд. дол. США (X ₁₆)	0,883206	Прямий, сильний
Прямі іноземні інвестиції, млн. грн. (X ₁₇)	-0,51537	Зворотний, значний
Темпи інфляції (X ₁₈)	-0,56215	Зворотний, значний

Показники для проведення регресійного аналізу

Роки	Кредити надані банками, млн. грн.	Переказні депозити в іноземній валюті, млн. грн.	Надходження іноземної валюти, млн. дол.	Депозити в іноземній валюті, млн. грн.	Валовий зовнішній борг, млрд. дол. США
2007	485368	20233	4244	91577	80000
2008	792244	35003	6177	157905	101700
2009	747348	41443	5370	161862	104000
2010	755030	41566	5862	177348	117300
2011	825320	51912	7019	211398,82	126200
2012	815327	56973	7526	252074	135100
2013	911402	52400	9400	248220	142500
Коефіцієнт кореляції		0,867839	0,867839	0,884461188	0,883205778

За отриманими параметрами моделі сформовано рівняння регресії, яке має наступний вигляд:

$$K_n = 272064,6 + 17,3 \times X_4 + 87,2 \times X_6 - 3,3 \times X_{10} - 1,7 \times X_{16},$$

або

$$K_n = 272064,6 + 17,3 \times M_1 + 87,2 \times H_i - 3,3 \times D - 1,7 \times BЗБ.$$

Для перевірки значимості отриманої моделі визначаємо критерій Фішера за формулою:

$$F_{\text{факт}} = \frac{r_{xy}^2}{1 - r_{xy}^2} \times (n - 2), \tag{1}$$

де n — кількість спостережень.

$$F_{\text{факт}} = \frac{0,8661}{1 - 0,8661} \times (7 - 2) = 4,6. \tag{2}$$

$F_{\text{табл}}$ (за умов рівня значимості $\alpha = 0,05$) при наявності 7 спостережень й чотирьох чинників рівняння дорівнює 4,12. За результатами проведених розрахунків отримуємо, що $F_{\text{факт}}$ дорівнює 4,6

Для визначення регресійної моделі обираємо чинники із сильним зв'язком. Ураховуючи, що у сукупності депозити фізичних осіб в іноземній валюті, депозити юридичних осіб в іноземній валюті, депозити в іноземній валюті на вимогу відображені в показнику депозити в іноземній валюті, включаємо у модель один чинник — депозити в іноземній валюті. За результатами здійснених міркувань, спираючись на результати кореляційного аналізу, вирішуємо до моделі включити наступні чинники: X_4 , X_6 , X_{10} , X_{16} , які є незалежними змінними; залежна змінна — обсяг наданих кредитів (Y). Загальна методологія дослідження вибіркової лінійної багатofакторної регресійної моделі має наступний вигляд:

$$Y = b_0 + b_1x_1 + \dots + b_{15}x_{15} + e,$$

де Y — залежна змінна; $x_1 \dots x_{15}$ — незалежні змінні; $b_0, b_1 \dots b_{15}$ — оцінки невідомих параметрів моделі; e — випадкова величина.

Користуючись пакетом «Аналіз даних» MS Excel, здійснено регресійний аналіз масиву даних за обраними чинниками за 2007–2013 р.р. (табл. 2). Відповідно до регресійної статистики множинний R та R -квадрат мають достатньо високі значення, 0,9306 та 0,8661, відповідно, що свідчить про високу кореляцію між досліджуваними чинниками та високий ступінь відповідності моделі до вхідних даних.

та перевищує $F_{\text{табл}}$, що дозволяє констатувати значимість та надійність отриманої моделі, можливість її використання для прогнозування. На її основі визначено прогнозні значення обсягів кредитів, що будуть надані, на 2014–2016 р.р. Прогнозується, що кредити, надані банками (K_6), у 2014 р. підвищаться до 1009058 млн. грн., у 2015 р. – сягнуть 1093995, у 2016 р. – перевищать 1178900 млн. грн., як бачимо темпи росту прогнозованих показників обсягу кредитних ресурсів є дуже низькими, 8,4 та 7,7 %, відповідно. Таким чином за наявних тенденцій під впливом зростання доларизації поступово знижуватимуться темпи росту обсягів кредитних ресурсів, внаслідок чого зменшуватиметься кредитний потенціал банківської системи, тому потрібні дієві заходи щодо урегулювання та контролю рівня доларизації грошового обігу в Україні.

Більшість заходів в банківській системі наразі спрямовані, перш за все, на удосконалення банківського механізму та його впливу на рівень доларизації, в той час, коли потужним інструментом зниження рівня доларизації, на наш погляд, є нарощування кредитного потенціалу банківської системи та оптимізація його структури за видами валют. Вважаємо за необхідне на законодавчому рівні встановити граничні та допустимі рівні доларизації в банківській системі, оскільки було доведено, що на даному етапі розвитку, в Україні залишається проблема низької довіри до національної валюти та її нестабільність, й використання іноземної валюти за даних обставин є необхідним для зниження ризиків банківської діяльності та підтримки належного рівня ліквідності, особливо за умов загрози другої хвилі кризи в Україні, яка вже проникає в економічну та фінансову сфери. Оскільки за вимогами Міжнародного валютного фонду допустимим вважається рівень доларизації 30 %, то саме дана межа є максимально припустимим рівнем.

Для того, щоб його досягти нами визначено три варіанти формування ресурсної бази та реалізації кредитного потенціалу банківської системи:

1 варіант – збереження існуючого обсягу кредитування в іноземній валюті у розмірі 300000 млн. грн. та суттєве збільшення кредитування у вітчизняній валюті до 700000 млн. грн., тобто майже на 200000 млн. грн., що становить 35 %, за таких умов рівень кредитної доларизації знизиться до 30 %;

2 варіант – збільшення обсягу кредитування в іноземній валюті й суттєве нарощування кредитування у вітчизняній валюті, більш, ніж на 35 % від існуючого обсягу, що потребує удосконалення політики банків щодо залучення фінансових ресурсів та активізації кредитної діяльності;

3 варіант – зниження обсягу кредитування в іноземній валюті й нарощування кредитування в вітчизняній валюті, але за цих умов ускладню-

ються умови нарощування кредитного потенціалу банківської системи.

На наш погляд, на найближчі три роки найбільш оптимальним є перший варіант. Після досягнення мети щодо зниження рівня кредитної доларизації, можливим стає другий варіант: нарощування кредитного потенціалу як за рахунок нарощування обсягів кредитування в національній валюті, так й за рахунок збільшення обсягів кредитування в іноземній валюті. При цьому темпи нарощування обсягів кредитування в національній валюті мають перевищувати темпи нарощування обсягів кредитування в іноземній валюті, що сприятиме подальшому зниженню рівня кредитної доларизації, оптимальний рівень якої, на наш погляд, має знаходитися у межах 20–30 % для того, щоб не допустити зростання залежності економіки України від світових тенденцій та забезпечити її в умовах погіршення внутрішньої фінансово-економічної ситуації.

Третій варіант: зниження обсягу кредитування в іноземній валюті й нарощування кредитування у вітчизняній валюті доцільним буде за умов загострення фінансово-економічної ситуації на світовому ринку.

Усі наведені варіанти кредитної політики вітчизняних банків спрямовані на збільшення кредитного потенціалу банківської системи України й зниження рівня доларизації, що у сукупності сприятиме розвитку фінансово-кредитної системи, а через неї й прискоренню економічного розвитку та підвищенню фінансової безпеки та незалежності України.

Кожний з варіантів, у свою чергу, потребує нарощування ресурсної бази кредитного потенціалу банківської системи, одним із перспективних джерел якої є депозити. У світовій практиці для активізації депозитної діяльності досить поширеним є використання процентної ставки, але така політика має бути обґрунтованою та виваженою.

На сьогоднішній день процентна ставка за депозитами в Україні є високою і майже вичерпала усі можливості як інструмент залучення коштів населення та господарюючих суб'єктів. Завищені ставки за депозитами загрожують фінансовій стабільності та ліквідності банків, вони спричиняють високу вартість кредитних ресурсів в Україні, що значно обмежує доступ господарюючих суб'єктів до них й гальмує інвестиційні процеси. Урегулювання цього аспекту функціонування банківської системи є важливим та необхідним.

Завданням НБУ також є підвищення вимог до використання депозитних ресурсів, які мають спрямовуватися на кредитні та інвестиційні операції, а не на погашення боргів та виконання зобов'язань, а також важливим стає спеціальний моніторинг результатів діяльності банків з метою виявлення й проведення ретельного контролю їх операцій,

зокрема щодо залучених фінансових ресурсів та напрямів їх використання.

7. Обговорення результатів дослідження

Формування кредитного потенціалу банківської системи на сучасному етапі відбувається під впливом значної кількості зовнішніх чинників. Доведено, що в умовах доларизації суттєвий вплив на формування кредитного потенціалу банківської системи чинять: обсяги чистих зовнішніх активів в іноземній валюті, переказних депозитів в іноземній валюті, надходження іноземної валюти, залучення коштів юридичних та фізичних осіб в іноземній валюті на депозити. Обґрунтовано модель взаємозалежності визначених чинників і кредитного потенціалу банківської системи, використання якої може суттєво удосконалити регуляторну діяльність НБУ за цим напрямком.

8. Висновки

Особливості формування кредитного потенціалу банківської системи України на сучасному етапі характеризуються перевищенням темпів росту депозитів в іноземній валюті порівняно з депозитами в національній валюті. Це засвідчує недовіру вкладників до національної валюти і стимулює процес доларизації. Структура депозитів за видами вкладників та за строками характеризується тим, що більша їх частка належить фізичним особам та є короткостроковими (на вимогу та до 1 року). Таким чином, в банківській системі України не вистачає відносно стабільних джерел надходження ресурсів у банки України, особливо довгострокових, що значно обмежує кредитний потенціал банківської системи та зводить до мінімуму його використання на користь прискорення економічного розвитку в країні.

Сформований рівень доларизації вітчизняної економіки призвів до викривлень у монетарній політиці та погіршення її ефективності, посилення її вразливості до потоків капіталу та змін валютного курсу. Політика подальшої акселерації валютних резервів може призвести до консервації структурних зрушень, які склалися.

Фінансова доларизація виступила зв'язною ланкою між експансією глобальної ліквідності і бумом внутрішнього кредитування та споживання, що призвело до зростання вартості активів та погіршення платіжного балансу. Фінансові дисбаланси економіки України, масштаби падіння вітчизняної економіки під час кризи та шоку у банківському секторі засвідчують необхідність перегляду макроекономічної політики. Зниження рівня доларизації повинно розглядатись як пріоритетна складова економічної політики.

Література

1. Доходи та витрати банків України за вісім місяців 2014 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=9792334&cat_id=58285
2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798
3. Аналіз економічного стану України (серпень 2014 року) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: http://www.bank.gov.ua/control/publish/category?cat_id=71018
4. Брутян, К. С. Формування кредитного потенціалу банку [Електронний ресурс] / К. С. Брутян, Г. В. Трегуб. — Режим доступу: \www/URL: http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/6_84307.doc.htm
5. Волохата, В. Є. Фактори формування депозитних ресурсів банку [Текст] / В. Є. Волохата // Бізнес Інформ. — 2013. — № 8. — С. 310–316.
6. Єфіменко, В. І. До питань формування структури кредитного потенціалу банківської системи [Текст] / В. І. Єфіменко, М. В. Гончар // Вісник Хмельницького національного університету. — 2012. — № 4, Т. 3. — С. 50–52.
7. Карбівничий, І. В. Механізм формування та реалізації кредитної політики банку [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / І. В. Карбівничий. — Суми: Б. в., 2011. — 19 с.
8. Кравець, А. Ю. Фактори впливу щодо формування та реалізації кредитного потенціалу банку [Електронний ресурс] / А. Ю. Кравець. — Режим доступу: \www/URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4023/1/2008-23.pdf>
9. Леонов, С. В. Систематизація факторів, що обмежують інвестиційну діяльність банків [Текст]: зб. наук. праць I Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених, 31 жовтня 2008 року / С. В. Леонов // Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання. — Тернопіль: ТНЕУ, 2008. — С. 111–113. — Режим доступу: \www/URL: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1630/1/Leonov_24.pdf
10. Маслова, А. Ю. Оцінка впливу зовнішніх чинників на прийняття управлінських рішень при формуванні кредитного потенціалу банку [Електронний ресурс] / А. Ю. Маслова // Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси. — 2013. — Вип. 10(1). — Режим доступу: \www/URL: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(1\)_48.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(1)_48.pdf)
11. Павлюк, С. М. Формування ресурсів комерційних банків [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / С. М. Павлюк; Н.-д. фін. ін-т при М-ві фінансів України. — К., 2005. — 20 с.

12. De Nicoló, G. D. Dollarization of bank deposits: Causes and consequences [Text] / G. De Nicoló, P. Honohan, A. Ize // Journal of Banking & Finance. — 2005. — Vol. 29, № 7. — P. 1697–1727. doi:10.1016/j.jbankfin.2004.06.033
13. Ize, A. Financial dollarization [Text] / A. Ize, E. L. Yeyati // Journal of International Economics. — 2003. — Vol. 59, № 2. — P. 323–347. doi:10.1016/s0022-1996(02)00017-x
14. Rengifo, E. Bank Regulation in Dollarized Economies: The Case of Turkey [Text] / E. Rengifo, E. Ozsoz, M. Akinkunmi, E. Court // International Journal of Financial Studies. — 2013. — Vol. 1, № 4. — P. 137–153. doi:10.3390/ijfs1040137
15. Україна: перспективи розвитку [Текст] / Консенсус-прогноз. — 2014. — Вип. 35. — 28 с. — Режим доступу: \www/URL: http://me.kmu.gov.ua/file/link/234803/file/Concensus_2014_May_UKR.pdf
16. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за січень-червень 2014 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: \www/URL: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2014/ibd/kindj/infin_u/infin02_14u.htm
17. Чигринська, О. С. Теорія економічного аналізу [Текст]: навч. посіб. / О. С. Чигринська, Т. М. Власюк. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 232 с.

ИССЛЕДОВАНИЕ ФАКТОРОВ ФОРМИРОВАНИЯ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦИАЛА БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ДОЛЛАРИЗАЦИИ

Представлены результаты исследования формирования кредитного потенциала банковской системы Украины в современных условиях, доказано существенное влияние долларизации на этот процесс. Определены факторы, обуславливающие формирование и реализацию кредитного потенциала банковской системы в условиях долларизации. Предложена модель взаимозависимости определенных факторов и кредитного потенциала банковской системы.

Ключевые слова: банковская система, кредитный потенциал, долларизация, финансовая долларизация, кредитные ресурсы, депозиты.

Харевич Андрій Сергійович, аспірант, кафедра банківської справи, ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана», Україна, e-mail: a.s.kharevych@gmail.com.

Харевич Андрей Сергеевич, аспирант, кафедра банковского дела, ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана», Украина.

Kharevych Andrei, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine, e-mail: a.s.kharevych@gmail.com